

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

LPO – 4114-005-03/2014

I/14/010

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

ul. Dożynkowa 9H, 61-662 Poznań

T +48 61 655 62 00, F +48 61 655 62 01

lpo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	I/14/010 – Udzielanie świadczeń osobom uprawnionym do alimentów w województwie wielkopolskim
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	Irena Wróblewska, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 92885 z dnia 4 grudnia 2014 r. [Dowód: akta kontroli str. 1-2]
Jednostka kontrolowana	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Doruchowie, ul. Kępińska 13, 63-505 Doruchów (dalej Ośrodek).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Maria Cieśla, Kierownik Ośrodka. [Dowód: akta kontroli str. 3]

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, kontrolowaną jednostkę w zakresie udzielania osobom uprawnionym do alimentów świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

NIK pozytywnie ocenia prawidłową realizację zadań określonych w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów², (dalej ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów lub ustawa), a mianowicie prawidłowego prowadzenia postępowania w sprawach przyznawania i wypłacania świadczeń z funduszu alimentacyjnego poprzez: terminowe rozpatrywanie wniosków o ustalenie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego; terminowe wydawanie decyzji w powyższym zakresie przez osoby do tego upoważnione; prawidłowe obliczanie dochodu rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie; ustalenie świadczeń w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, w kwocie nie wyższej niż 500 zł, wypłatę świadczenia po doręczeniu uprawnionemu decyzji.

Nieprawidłowości dotyczyły:

- przyjęcia od wnioskodawcy niepodpisanego oświadczenia o przekazaniu organowi egzekucyjnemu informacji niezbędnych do prowadzenia postępowania egzekucyjnego przeciwko dłużnikowi alimentacyjnemu,
- wykazania, w kwartalnym sprawozdaniu z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, wypłaconego w 2012 r. świadczenia z funduszu alimentacyjnego w kwocie niezgodnej z ewidencją księgową.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Dz. U. z 2012 r., poz. 1228, ze zm.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Postępowania w sprawach przyznawania i wypłacania świadczeń z funduszu alimentacyjnego

Opis stanu faktycznego

Zadania w zakresie udzielania świadczeń osobom uprawnionym do alimentów, zgodnie z § 12 Regulaminu organizacyjnego³, realizowane były na stanowisku ds. świadczeń rodzinnych. Zadania te w zakresie czynności⁴ przypisano referentowi ds. świadczeń rodzinnych.

[Dowód: akta kontroli str. 10-15, 174-177]

Na wniosek Kierownika Ośrodka, zgodnie z art. 12 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, referent ds. świadczeń rodzinnych posiadała upoważnienie Wójta Gminy do prowadzenia postępowania w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Decyzje w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego wydawała, na podstawie upoważnienia Wójta Gminy, Kierownik Ośrodka.

[Dowód: akta kontroli str. 4, 7]

W okresie objętym kontrolą wpłynęło 77 wniosków o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, dla 95 osób uprawnionych. Wydanych zostało 77 decyzji, w tym trzy decyzje odmowne. Przyczyną odmowy przyznania świadczenia było przekroczenie kryterium dochodowego uprawniającego do pobierania świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

[Dowód: akta kontroli str. 18, 178]

Z upoważnienia Wójta Gminy, Kierownik Ośrodka wydała sześć decyzji zmieniających wysokość świadczenia, w tym jedną zmniejszającą i pięć zwiększających kwotę alimentów. Zmiany dokonane zostały na podstawie: podlegających wykonaniu orzeczeń sądu zasądzającego alimenty; postanowień sądu o zabezpieczeniu powództwa o alimenty; protokołów zawierających treść ugody sądowej.

[Dowód: akta kontroli str. 18, 23]

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Ośrodka w badanym zakresie.

2. Nabywanie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz ich przyznawanie i wypłacanie

Opis stanu faktycznego

Kontrolą objęto 60⁵ wniosków i dokumentów załączonych oraz decyzji, spośród 77 ogółem przyjętych wniosków i wydanych decyzji w badanym okresie (80%).

[Dowód: akta kontroli str. 23, 24, 65, 106]

Na podstawie badanej próby dokumentów w zakresie zasad i trybu postępowania w sprawach przyznawania i wypłacania świadczeń z funduszu alimentacyjnego ustalono, że:

- ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz ich wypłata, zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy⁶, nastąpiła odpowiednio na wnioski osób uprawnionych lub ich przedstawicieli ustawowych,

³ Zarządzenie Nr 5/2011 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Doruchowie z dnia 29 lipca 2011 r.

⁴ Z 31 sierpnia 2012 r.

⁵ Do badania wybrano metodą losową po 20 wniosków i decyzji z okresów świadczeniowych: od 1.10.2012 r. do 30.09.2013 r.; od 1.10.2013 r. do 30.09.2014 r. i od 1.10.2014 r. do trwającego do 30.09.2015 r.

⁶ Vide przypis Nr 2.

- wnioski, zgodnie z art. 15 ust. 2 ustawy, złożone zostały w Ośrodku właściwym ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej,
- zgodnie z art. 15 ust. 3 ustawy wnioski zawierały:
 - dane dotyczące członków rodziny;
 - oświadczenia wnioskodawców o przekazaniu organowi egzekucyjnemu wszelkich znanych im informacji niezbędnych do prowadzenia postępowania egzekucyjnego przeciwko dłużnikowi alimentacyjnemu, z jednym wyjątkiem opisanym w pkt 3 niniejszego wystąpienia pokontrolnego,
 - oświadczenia wnioskodawców o miejscu zamieszkania, wieku, zatrudnieniu i sytuacji ekonomicznej osób zobowiązanych względem osoby uprawnionej do alimentacji,
 - do wniosków, zgodnie z art. 15 ust. 4 pkt 1 ustawy, dołączono:
 - zaświadczenia wydane przez naczelnika właściwego urzędu skarbowego lub oświadczenia o dochodzie podlegającym opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych, zawierające informacje: o wysokości dochodu, składkach na ubezpieczenie społeczne odliczonych od dochodu, o należnym podatku,
 - zaświadczenia lub oświadczenia dokumentujące wysokość innych dochodów,
 - zaświadczenia lub oświadczenia oraz dowody niezbędne do ustalenia prawa do świadczenia, w tym: dokument stwierdzający wiek osoby uprawnionej, zaświadczenie organu prowadzącego postępowanie egzekucyjne albo oświadczenie stwierdzające bezskuteczność egzekucji, odpis podlegającego wykonaniu orzeczenia sądu zasądzającego alimenty, odpis postanowienia sądu o zabezpieczeniu powództwa o alimenty, odpis protokołu zawierającego treść ugody sądowej, orzeczenie sądu rodzinnego o ustaleniu opiekuna prawnego dla osoby uprawnionej, zaświadczenie albo oświadczenie o uczęszczaniu osoby uprawnionej do szkoły lub szkoły wyższej, zaświadczenie lub oświadczenie o wysokości składek na ubezpieczenie zdrowotne,
 - w przypadku utraty dochodu lub uzyskania dochodu, zgodnie z art. 15 ust. 4a ustawy, do wniosku o świadczenie z funduszu alimentacyjnego dołączono dokumenty potwierdzające ich utratę lub uzyskanie oraz ich wysokość,
 - osoby składające wnioski o przyznanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego złożyły oświadczenia, pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań.

[Dowód: akta kontroli str. 23-146]

Badając warunki nabywania prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego, ustalono, że:

- zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy, świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznawane były osobom uprawnionym, tj. osobom do ukończenia przez nich 18 roku życia, a w przypadku, gdy uczyły się w szkole lub w szkole wyższej do ukończenia przez nich 25 roku życia,
- dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekroczył kwoty 725 zł i został prawidłowo ustalony,
- świadczenia z funduszu alimentacyjnego ustalone zostały w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednak nie wyższej niż 500 zł,
- przy ustalaniu prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego do dochodu rodziny nie wliczano, zgodnie z art. 10 ust. 3 ustawy, kwoty otrzymanych świadczeń z tego funduszu,
- osoby prowadzące postępowania w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego były do tego upoważnione,
- sprawy zostały załatwione w terminie określonym w art. 20 ustawy,

- decyzje w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego spełniały wymogi art. 107 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁷,
- wszystkie świadczenia wypłacone były po doręczeniu decyzji.

[Dowód: akta kontroli str. 23-146]

W okresie od 1 października 2012 r. do 30 września 2014 r. nie wystąpiły przypadki wstrzymania wypłacania świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

[Dowód: akta kontroli str. 20]

W okresie od 1 października 2012 r. do 30 września 2014 r. Ośrodek, z upoważnienia Wójta Gminy, wydał trzy decyzje w sprawie pobrania nienależnych świadczeń na łączną kwotę 1.400 zł. Do wyegzekwowania pozostaje jeszcze kwota 357,40 zł niezwróconych, nienależnie pobranych świadczeń. W celu wyegzekwowania nienależnie pobranych świadczeń wysłany został do komornika tytuł wykonawczy. Do dnia zakończenia kontroli komornik nie wyegzekwował ww. kwoty.

[Dowód: akta kontroli str. 21, 151-157]

W okresie od 1 października 2012 r. do 30 września 2014 r. wystąpiło sześć przypadków zmiany wysokości świadczeń z funduszu alimentacyjnego. W jednym przypadku zmniejszono kwotę alimentów z 300 zł na 200 zł. W pozostałych pięciu nastąpiło podwyższenie kwoty alimentów. Zmiany te wynikały z podlegających wykonaniu orzeczeń sądu.

[Dowód: akta kontroli str. 22]

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Ośrodka w badanym zakresie.

3. Realizacja wniosków pokontrolnych

Opis stanu faktycznego

W 2011 r. NIK przeprowadziła w Ośrodku kontrolę „Powiązania budżetu jednostki samorządu terytorialnego z budżetem państwa w zakresie wybranych dochodów i wydatków w 2010 r.” W ramach kontroli sprawdzono prowadzenie postępowań o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz działania windykacyjne w stosunku do dłużników alimentacyjnych. W odniesieniu do postępowań o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego NIK wniosła o podjęcie działań organizacyjnych w celu zapewnienia: rozpatrywania kompletnych wniosków w toku postępowania o przyznanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego; doręczania decyzji przed dokonaniem wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz rzetelnego sporządzania sprawozdań z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Obecna kontrola wykazała, że wnioski pokontrolne zostały zrealizowane, nie stwierdzono nieprawidłowości w powyższym zakresie, z dwoma, niżej opisanymi, wyjątkami⁸.

[Dowód: akta kontroli str. 149, 164-173]

Ustalone nieprawidłowości

We wniosku o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, złożonym w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w dniu 31 sierpnia 2012 r. osoba ubiegająca się o świadczenie nie złożyła podpisu pod oświadczeniem o przekazaniu organowi egzekucyjnemu wszelkich znanych jej informacji niezbędnych do prowadzenia postępowania egzekucyjnego przeciwko dłużnikowi. Obowiązek ten

⁷ Dz. U. z 2013 r. poz. 267, ze zm.

⁸ W jednym wniosku, spośród 60 kontrolowanych (1,7%) i w jednym sprawozdaniu za IV kwartał 2012 r.

wynikał z art. 15 ust 3 pkt 2 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, który stanowi, że wniosek powinien zawierać oświadczenie wnioskodawcy o przekazaniu organowi egzekucyjnemu wszelkich znanych mu informacji niezbędnych do prowadzenia postępowania egzekucyjnego przeciwko dłużnikowi alimentacyjnemu. Referent ds. świadczeń rodzinnych wyjaśniła, że przyczyną braku przyjęcia niepodpisanego oświadczenia było przeoczenie i nieuwaga.

[Dowód: akta kontroli str. 149, 164-173]

W załączniku do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdań z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów⁹, w dziale: „Sposób sporządzania sprawozdania (objaśnienia)”, w pkt 4 określono, że sprawozdanie sporządza się metodą kasową - ujmuje się wydatki faktycznie poniesione i liczbę rzeczywiście wypłaconych świadczeń. W sprawozdaniu z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów za IV kwartał 2012 r. (wiersz 1, kolumna 5 sprawozdania) wykazano kwotę 161.495 zł wypłaconych świadczeń zamiast kwotę 161.395 zł, wynikającą z prowadzonej w Ośrodku ewidencji księgowej. Kierownik Ośrodka wyjaśniła, że przyczyną nieprawidłowości było niedopatrzanie pracownika sporządzającego listę wypłat.

[Dowód: akta kontroli str. 197, 198, 203]

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność Ośrodka w badanym zakresie.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁰, wnosi o:

- 1) przyjmowanie oświadczeń podpisanych przez osoby ubiegające się o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego,
- 2) rzetelne sporządzanie sprawozdań z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

⁹ Dz. U. z 2011 r. Nr 288, poz. 1694.

¹⁰ Dz. U. z 2012 r., poz. 82, ze zm.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, dnia **27** stycznia 2015 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler
Irena Wróblewska
specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Dyrektor
z up. Grzegorz Malesiński
Wicedyrektor

.....
podpis